

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L. St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350

USA 60 sau echivalent

FRF 400

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Telephone : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Tetex 633520F

Commission Paritaire N° 65481 - C;C;P; : 11 341 71 A Paris

Telefax : (33-1) 46.02.14.37

Numărul 198

22 februarie 1993

BASARABIA, ÎNCOTRO ?

Alexandru Moșanu lua parte la Iași, în 24 ianuarie 1993, la festivitățile aniversării Unirii, în calitate de președinte al parlamentului de la Chișinău. Lăsase dincolo de Prut o încordare politică tot mai acută, declanșată, cu o lună în urmă, de însuși președintele Moldovei. Exact când conducerea legislativului de la Chișinău se pregătea să dezbată legi importante pentru economia în criză și pentru reglementarea funcționării partidelor, Mircea Snegur a aruncat mărul discordiei, relansând ideea referendumului, prin care populația să se exprime pentru unirea cu România sau rămânerea în structurile CSI. Ideea nu era nouă. Cu prilejul alegerii sale din decembrie 1991, când opoziția îi reproșa semnarea la Alma Ata - unde se pusese bazele CSI - a unor acte care n-au fost date publicității -, parlamentarii proveniți din nomenclatura satelor și rusofonii au agitat amenințarea referendumului.

De data aceasta, cele trei grupuri parlamentare, partizane ale "independenței", Viața satului, Independenței și Concilierea au reușit să blocheze activitatea parlamentară și, în 29 ianuarie, după ședințe furtunoase, cu scene de intimidare fizică și de șantajare a deputaților ezitanți, Al. Moșanu, Ion Hadîrcă, vice-președintele Parlamentului, Vasile Nedelciuc, președintele Comisiei de politică externă (a cărui demisie a fost respinsă de Parlament) și Valeriu Matei, președintele Comisiei pentru mass-media au fost nevoiți să-și dea demisia. O ultima încercare de negociere a dat greș. Mircea Snegur, revenit de la Paris, a refuzat să-l primească pe A. Moșanu. La rîndul său, acesta din urmă declara într-un interviu la Radio București că nefiind partizanul precipitării politicii de unire cu România, dar ferm pentru ruperea definitivă a subordonării "față de imperiu și de Rusia", și-a călcat destul pe inimă solidarizîndu-se cu acțiunile lui M. Snegur, din dorința de a păstra o unitate de vederi la vîrf.

Ion Hadîrcă explica în "România liberă" că reorientarea către CSI este din ce în ce mai limpede din ultimele luni ale lui 1992 și prima lovitură a fost dată Parlamentului - "care deranja în componența lui actuală" antrenîndu-l în discuții "ce au compromis practic activitatea sa. Drept care s-au

propus alegeri anticipate. Dar în lipsa unui program avansat de privatizare, a unei păături sociale care să participe la acest proces, a unor partide eficiente, a unor mijloace de informare în masă independente nici n-ar putea fi vorba de adevărate alegeri." În ce privește referendumul, pe de-o parte el "nu se poate desfășura în condițiile în care unele regiuni sînt ocupate, cînd pe teritoriul republicii există armate de ocupație, și armaia a 14-a și trupele de menținere a păcii sînt ale Rusiei" pe de altă parte, "el ar

certifica neunirea cu România (...), s-ar deschide căile pentru reîntregirea în CSI, și s-ar dezlega mîinile președintelui Snegur pentru a-și îndeplini promisiunile făcute ceva mai înainte, nu știu în ce cadru..."

Despre această politică obscură și duplicitară a vorbit și Valeriu Matei, la Radio Chișinău, remarcînd faptul că, revenit de la întrunirea CSI de la Minsk, președintele Snegur a declarat că nu a semnat decît documente economice, nu și politice

pag. 5

"NOI MUNCIM ȘI GÎNDIM"

Au scris cu ironie săpînțenii pe zidurile comunei lor - vestită pentru "cimitirul vesel" de atîtea ori asediată și șantajată de putere pentru că s-a vrut, cu încăpățînarea bunui simț, și cimitirul mentalității comuniste. În frunte cu celebrul ei primar, Săpînța a fost revelatorul simbolic al neputinței de dialog al unei puteri, pendulînd, cu fatalitatea vinovăției, între minciună și violență. Constrînși cu forța militară să accepte alt primar, cum scria Jean-Baptiste Naudet, corespondentul cotidianului "Le Monde" (4 iulie 1992), "săpînțenii votează și se roagă mereu pentru Toader Stețca"...

interview cu TOADER STEȚCA

A. C. - Nu-mi vine să cred, dle Stețca, să vă văd cu azil politic în Franța...

T.S. - Mie îmi vine și mai puțin să cred... M-au lăsat vreo trei luni de zile în pace și după alegeri, văzînd că sînt realeși, au declanșat prigoana. Au început citațiile. De la Brașov, Baia Mare, Sighet, Galați, Satu Mare, București, bine că nu mi-au trimis de la Peking ... și mai de curînd de la Ploiești. 328 de citații. Caz unic... Uneori ar fi trebuit să fiu în aceeași zi în două orașe! Așa ceva nu se poate. E incredibil.

A. C. - De ce sînteți acuzat și ce treabă aveți cu Ploieștii ?

T. S. - Uitați "pentru sustragere de înscrisuri cu ultraj ș.a.m.d." ... "Art. 124 Cod Penal și altele" ... "tulburarea ordinii publice" ... "ultraj cu violență..." (s. n.) Bătaie de joc! Citația de la Ploiești cred că este din cauza discuției pe care am avut-o cu dl. ministru Quintus. Ministrul dinaintea lui, dl. Victor Babiuc, om corect, chiar dacă de la FSN, a trimis o comisie la Săpînța care părea că s-a convins de dreptatea noastră. Ghinionul a fost că peste o săptămîină l-au schimbat și l-au pus pe dl. Quintus, care mi-a trimis un răspuns evaziv, ca și comuniștii. M-am prezentat la el și i-am explicat: uitați, ați primit niște procese verbale semnate de mine și nu numai de mine ci și de organe ale guvernului și dvștra trebuie să luați niște măsuri. Sînteți ministru,

nu mă luați cu povești. Adică a fost o discuție mai dură. I-am spus: dumneata nu mai ești liberal, n-ai făcut nici o schimbare, n-ai luat nici o măsură, dumneata faci jocul puterii ...

Dar nu-s doar citațiile. Am avut două atentate - odată au vrut să mă arunce din trenul de Brașov, altădată au tras în mine...și mereu amenințări cu moartea. Unele persoane îmi spuneau că nu se poate, vor doar să mă intimideze, altele și-au dat seama că nu e glumă.... Eu nu puteam să ies nici la Sighet, nici la Baia Mare, eram ca și exilat. Am primit un telefon în care mi s-a spus că-i mare bai... Am două fete, una din ele are un an și jumătate. Sînt în Săpînța. Atmosfera din sat e bună pentru mine, toți îmi păzesc casa. Eu aș fi rămas acolo numai că îmi făceam probleme: dacă într-o noapte atacă cu grenade casa și-mi omoară fetița? În străinătate dacă mă omoară, mor singur, nu-mi omoară și familia. Aștia sînt în stare de orice. Sînt atît de răi!

A.C. - De ce credeți că se încăpățînează puterea împotriva dumneavoastră ?

T.S. - Comuna Săpînța a fost stat în stat aproape. Noi respectam legile țării dar ei, autoritățile, nu le respectau. Noi aveam dovezi clare de delapidări de milioane pe care le făcuse fosta nomenclatură a comunei, care avea ramificații pînă la județ. O întregă mafie

pag. 2

pag. 1

care nu se împăca să piardă.

Un exemplu. Guvernul a dat o circulară că toate utilajele vor trece în patrimoniul primăriilor. Era o măsură bună și noi așa am făcut. Când m-au arestat pe mine în 13 iulie 1990, vechii nomenclaturiști au furat din curtea primăriei tractoare cu pluguri, cu atelaje și le-au vîndut la preț de nimic, ajutați de prefectură, de poliție. După trei luni, cînd am ieșit din pușcărie, am făcut toate demersurile și am niște documente extraordinare. Guvernul lua poziția asta, dar cînd nu se respecta, nu făceau nici o dreptate. Trimiterea comisii care vedeau adevărul, își dădeau cuvîntul de onoare în fața poporului, promiteau la adunări populare că se rezolvă și apoi totul era mușamalizat. Numai minciuni și minciuni. Noi în Săpînța nu ne dădeam bătăuși, nu ne lăsam duși cu promisiunile și asta era un exemplu rău pentru restul țării...

A. C. - *Să reconstituim istoria recentă a Săpînței. Ați fost ale de oameni încă din decembrie 1989, poate și pentru că erați nepotul ultimului primar necomunist al Săpînței, mort în închisoare...*

T. S. - Eu făceam naveta la Sighet, eram inspector cu protecția muncii și arbitru de fotbal. Duminica mergeam la biserică și apoi mă duceam acasă, citeam ziare, ascultam Europa liberă, asta era programul. În duminica aia am ieșit și eu în sat. Eram cunoscut, știți cum sînt sportivii la noi, jucasem în divizia A. Au propus să fiu eu președintele, era Frontul Salvării atunci. La două săptămîni tot poporul m-a ales primar. Prima decizie în adunarea populară a fost desființarea CAP-ului și împărțirea pămîntului.

A. C. - *Înainte de legea 18...*

T. S. - Înainte. Sînt singurul poate pe țară care am documente, unde-i ultimul vișel, ultimul miel, asta e foarte important. Pentru că la celelalte desființări de CAP-uri s-au îmbogățit ei, au luat ei. Greu a fost. O mie și ceva de vaci! Să fii atent, mai ales cum sunt oamenii! Cînd am văzut că se reped la grajduri... Stai mă, ce faceți aicea, mă bagați în pușcărie? În fiecare grajd am pus comisie, să scrie seria fiecărei vaci. Din familia mea nu a luat nimeni nimic. Lumea de-aia a ținut la mine pentru că a văzut că eu lupt numai pentru ei.

Am început să fac niște lucruri mari în comună: poduri pentru că primăvara, cînd se topea zăpada, era inundație; am introdus religia în școală din ianuarie 1990. Apoi, cînd am văzut că era un agent agricol cu patru clase primare și băieți cu facultate n-aveau locuri de muncă, am scos postul la concurs! I-am schimbat pe toți prin concurs, la care au participat și cei dinainte. Tăntălăii nu știau scrie. Apoi în comună se făcea pază obștească, adică erau șef de post și sergent major, plătiți cu salarii frumușele de la 3600 în sus, în perioada lui Ceaușescu. Nu făceau nimic: două trei hîrtii pe zi, și mereu la cîrciumă. Omul, săracul, venea de la muncă, făcea naveta, avea greutăți peste greutăți și-l puneau să facă paza obștească pînă dimineața. Să-i păzească pe ei!

Eu am desființat asta urgent. Păi nu vă e rușine mă?! Ai salariu și ești gras cît ușa și vrei să fii pazit... S-au supărat dar pînă la urmă au fost de acord cu treaba asta. Am reușit să întocmim dosare cu delapidările. Și au început să vină comisiile de care vă spuneam. Acuma știu de ce veneau. Voiau să mă schimbe.

A. C. - *Și cum n-au putut s-o facă, v-au arestat în vara lui '90, iar după trei luni de pușcărie, v-au achitat.*

T.S. - Puterea a lucrat fără mînuși fiindcă mi se temea de nimeni. Îmi plăteau salariul, deși eu eram în pușcărie! Atunci ce țară e asta? Eu nu înțeleg! Am avut 12 procese terminate cu sentințe de achitare pentru mine.

A. C. - *Ce s-a întîmplat la alegerile locale din februarie 1992?*

T.S. - Chiar președintele Tribunalului județean a venit în comună, eu eram scîrbit de atîtea necazuri și greutăți, și a insistat să candidez. Am primit și un telefon, de la prefectura județului, să candidez pe listele FSN-ului. Domnule, i-am spus, nu ți-e rușine, mai ai curajul să vorbești cu mine așa ceva? Mi-am depus candidatura pe listele Convenției. După vreo săptămînă, s-a spus la televiziunea județeană Maramureș că, prin hotărîrea unui complet de judecată din Sighet, am o amendă și n-am voie să candidez. Lumea nu mai voia să voteze. Atunci a venit o comisie guvernamentală pe 9 februarie, cu Horia Neamțu, generalii Gamba și Suceavă, secretarul de stat, liberal, Vaida. Sătenii au condiționat acceptarea alegerilor de 12 condiții, pe care ei le-au acceptat. S-a anunțat la televiziune că eu am drept să candidez. Dar comisia electorală nu mi-a primit actele... Adică au liniștit opinia publică națională, au dezinformat-o mai bine-zis, ca să uite de Săpînța. Pe 18 aprilie au venit cu forțe. Eu eram internat în spital la Negrești. Au venit cu eraci feluri de arme, cu blidate, unui bătrîn infirm de război i-au spart casa. La noi a fost poate mai rău decît în Piața Universității pe 13-15 iunie '90, poate mai groaznic. Și tocmai fiindcă părea de necrezut, cei de la care așteptam să sară în ajutorul nostru n-au prea reacționat... A fost un singur ziarist de față, de la presa scrisă, Horia Țurcanu. În Săpînța a fost război, cu grenade, cu puști, cu răniți, cu arestări, cu bătut oameni. Comisia cu personalitățile guvernamentale semnaseră condițiile pentru că Săpînța era ultima localitate din România unde încă nu se votase. Oamenii, cînd au văzut că nu se face nimic, au refuzat în continuare să accepte alegerile. Așa au venit cu 5.000-6.000 de soldați - comuna are cca 3800 de locuitori. Au făcut arestări, aruncau grenade lacrimogene în casa omului. Erau unii cu cagule pe față care ziceau "luați-o p'asta că e nepoata lui Șteța", "ia-l pe ăla ca nu-mi place mutra lui"... Problema a fost clară: oamenii au fost obligați cu forța să voteze. Și au votat, dar mai puțin de jumătate. Observatorii americani au venit a doua zi, pe 19 aprilie, la vot. Armata și poliția ocupaseră deja pozițiile. Așa că totul s-a petrecut mișelește. Au vrut să terorizeze populația

oamenii. Voturi au fost, dar sub teroare, n-au fost alegeri libere.

A.C. - *Cine a fost ales primar?*

T.S. - Unul, Turda Gheorghe, cam nevinovat. Dar vice-primar e Pop Gheorghe, condamnat de două ori pentru furt, nepotul celui care a fost 22 de ani președintele CAP. Să știți dumneavoastră că poliția a rămas în comună vreo două luni și ceva. Ce antene, ce cabluri aveau direct cu Bucureștiul! Și acum comuna e păzită. După alegerea primarului eu am rămas în Săpînța, n-am mai putut să părăsesc comuna, pentru că am fost amenințat cu moartea, puteau să-mi însceneze ceva...

A.C. - *Oamenii sînt timorați?*

T.S. - Oamenii nu sînt timorați. Înainte de a pleca eu voiau să dea foc la primărie. Le-am spus că nu e de joacă, să se astîmpere. Sînt foarte porniți dar ne făceau nouă rău. Lumea, acum în urmă, era supărată pe mine. Zicea: "Toadere, dacă noi omoram vreo zece din aștia, uite noi scăpăm de toți". Lasă, e mai bine așa. Să se trezească fiecare.

Ei nu mai pot face nimic. Structura s-a schimbat pe vremea mea și așa a rămas. Nu mai pot să le ia pămîntul. S-au făcut pînă la 4 de ateliere, de confecții metalice, de cergi, de cazane... Fără aprobare le-am înființat și așa au rămas. La noi au fost meseriași buni și au venit cam 60-70% de la oraș. Păi de la 2700 de oi cît au fost în 1989, s-a ajuns la 7200 în doi ani de zile. Nu că s-au înmulțit ele. Au cumpărat oamenii de prin toate țiguri. Au avut bani. Venitul mediu al unui țăran era de 900.000 în 1990. Cînd omul are pămîntul lui, nu trebuie să-i spui "du-te domnule și muncește". Românului trebuie să-i spui "nu munci atît", dar dă-i posibilitatea să muncească și pentru el.

A.C. - *Erați un om foarte incomod, iar Săpînța e un precedent neliniștitor, devenit celebru din prostia lor.*

T.S. - Săpînța, de o lăsu așa, nu era nimic. Și ei gîndesc, tîmpiiți, ca și noi. Dar ei nu o pot face că nu merită, nu le-ajută Dumnezeu, fiindcă se ocupă numai de minciuni și cu trăirea de pe spinarea altuia. Păi erau obișnuiți numai cu kenturi, să se ducă la primar cu un... cu alta. Venea la mine o femeie și-mi spunea că vecina a aruncat gunoiul în partea aia. Mătușă de ce nu ești corectă? Spune în adunarea populară, domnu' primar vecina Măria a aruncat gunoiul acolo. Ce tot eu! Dacă vă considerați cinstiți de ce vă feriți unul de altul și vă pîrîți unul pe altul? Mie nu-mi veniți cu pîră prin spate și pe la colțuri. Se rușinau și-mi dădeau dreptate.

Unele persoane din opoziție fac jocul puterii, din prostie, din înșelăciune sau cumpărare, ca prefectul PNL al Maramureșului, Dan Marincea, și persoanele care nu cedează, care nu pot să fie compromise, sînt văzute foarte rău de puterea actuală. Pe primarul din Vălișoara, județul Alba, l-au închis două luni, fiindcă descoperise și el hoțiile nomenclaturii. Au spus că nu e în toate mințile. Eu zic că, la ora actuală, nu există opoziție în România pentru că nu sunt oameni. Trebuie să mergi să cauți oamenii aștia, să fie bătaioși, să nu poată fi compromiși, să nu poată fi corupți.

URMARE ÎN NUMĂRUL VIITOR

BRUXELLES- STRASBOURG-DAVOS ȘI "ÎNTÎMPLĂRILE NEÎMPLĂTOARE"

În timp ce proaspătul director general al televiziunii numit de guvern, Paul Everac, juca pe micul ecran rolul lui Cașavencu: "Nu voi, stimabile, să știu de Europa duminică, eu voi să știu de România mea și numai de România...", stimabilul, adică dl. Nicolae Văcăroiu, semna la Bruxelles, pe 1 februarie, acordul de asociere la Comunitatea Economică Europeană.

După Polonia, Ceho-Slovacia și Ungaria, România a devenit al patrulea membru din Europa ex-comunistă asociat al Comunității Europene, după șase runde de negocieri. Negocierile cu România s-au referit mai ales la cotele agricole, la oțel și minereurile de fier, pentru că occidentalii țin să-și protejeze propriile produse. Spre deosebire de celelalte acorduri, acordul cu România conține un paragraf special, referitor la respectarea drepturilor omului.

În alocuțiunea sa, N. Văcăroiu a socotit acordul "în primul rînd un important act politic (...) rezultatul progreselor realizate de România pe calea democratizării, a instaurării statului de drept și a tranziției spre economia de piață, fără de care încheierea unui asemenea acord n-ar fi fost

posibilă".

Acordul va intra în vigoare după ratificarea sa de către Parlamentul României și Parlamentul European. De fapt, acordurile cu țările care au precedat România n-au intrat încă în vigoare pentru că n-au fost încă ratificate. Pînă atunci, T. Meleșcanu a semnat în aceeași zi un acord interior care va asigura funcționarea relațiilor comerciale ale României cu CEE, pînă la intrarea efectivă în funcțiune a acordului de bază.

■ Delegația parlamentară a participat la Strasbourg, între 31 ianuarie - 5 februarie, la a 44-a sesiune extraordinară a Consiliului Europei la care România are statut de invitat. Membri delegației au participat la diferite grupuri: Florea Dudița, Dumitru Buzatu, Cristian Ionescu (FDSN) și Adrian Severin (FSN) - la Grupul socialist, Valentin Gabrielescu (PNȚcd) și Gh. Frunda (UDMR) - la grupul Partidul European Creștin-Democrat, Adrian Păunescu (PSM) și Iulius Furo (MPR) la Sîntinga Unitară Europeană, Valentin Iuliano (minorități) și Adrian Moțiu (PUNR) la ședința grupului Liberal, Democrat și Reformator.

Principalul document discutat a fost un

Protocol adițional la Convenția pentru Drepturile Omului, referitor la minoritățile naționale. Este primul text adoptat de o instituție internațională despre drepturile minorităților - prin care se interzice schimbarea compoziției demografice, se afirmă dreptul la învățămînt în limba maternă, stabilirea de contacte cu comunitățile etnice de peste graniță. Dintre români a vorbit Adrian Severin - se pare cel mai remarcat din delegație - care a explicat că România acordă prin Constituție drepturi minorităților de neîntîlnit în alte constituții ale membrilor Consiliului și dacă Protocolul e bun pentru Consiliul Europei, e bun și pentru România. A. Moțiu a înaintat în cadrul grupului său un text al primarului Clujului despre disputa în jurul statuii lui Matei Corvin, iar Gh. Frunda unul tot despre Cluj, din optica UDMR. Dacă primul dintre texte era cunoscut, cel de al doilea nu fusese arătat în prealabil delegației, ceea ce a fost pe cale să dea naștere unei tensiuni interne. În fine, Adrian Păunescu s-a aflat în treabă explicînd cum devine cu toleranța religioasă.

La sosirea în țară, șeful delegației, Florea Dudița, a făcut un bilanț. Dînsul a considerat pozitiv faptul că "s-a înțeles eterogenitatea politică a delegației (adică prezența lui Adrian Păunescu, n.n.) ca un mesaj implicit" (sic!)

pag. 4

LOGICA PREZIDENȚIALĂ : INCRIMINANTĂ NU E CAUZA, CI EFECTUL

După emisiunea de televiziune din 27 septembrie 1991, cînd li s-au luat un interviu Doinei Cornea și Simonei Mezincescu, între 10-14 octombrie, pe adresa Procuraturii Generale au sosit trei denunțuri, din partea unor "persoane private", din zone diferite ale țării, în baza art. 223 Cod procedură penală. P.G. a trimis dosarul Inspectoratului General al Poliției unde a rămas pînă în decembrie 1992, răstimp în care au fost audiați ca martori doar Răzvan Theodorescu și ziarista de televiziune Gabriela Neagu. Cum în octombrie 1992, Legea 104 a restrîns competența Tribunalului Militar și a Procuraturii Militare. IGP a înaintat dosarul la Procuratura Municipiului București, Procurorul-șef Viorel Spînu însărcinîndu-l cu acest caz pe procurorul criminalist Adrian Miculescu, care a emis în 14 ianuarie 1993 citația pe adresa dnei Cornea. O citație în calitate de martor a primit și Simina Mezincescu.

În citația primită de Doina Cornea apare cuvîntul "învinuit", care ar fi o greșeală de dactilografie (!), spune ministrul justiției Petre Ninosu, fiindcă pentru a emite o asemenea hîtie ar fi fost nevoie de o ordonanță care nu există. El a mai a declarat: "Ca părere personală, nu-mi pot imagina

cum poate fi chemată Doina Cornea ca învinuită în fața autorităților". Ca "părere personală" fiindcă abia la 1 iulie 1993 Procuratura și parchetele vor intra în subordinea Ministerului Justiției.

Pe 11 februarie dna Cornea, care nu s-a deplasat la București, a fost audiată la Cluj de procurorul Miculescu care a precizat că se vor face și alte audieri. Procurorul șef Viorel Spînu anunțase deja că acțiunea declanșată trebuie să-și urmeze cursul, nu poate fi oprită la cerere. El făcea eufemistic aluzie la cantitatea de proteste publicate împotriva citării Doinei Cornea - de la partidele de opoziție din parlament, dar și PUNR, pînă la organizații pentru apărarea drepturilor omului din țară și străinătate, proteste semnate de zeci de români aflați în Franța, Belgia, SUA etc. Au fost persoane, printre care scriitorul Liviu Antonesei de la Iași, care s-au oferit ca, în cazul declanșării unui proces cu consecințe grave, să meargă în pușcărie în locul Doinei Cornea. Subiectul Doina Cornea a tulburat viața delegațiilor românești la Bruxeles și Strasbourg.

De altfel, purtătorul de cuvînt al președinției, ocolind fondul problemei, afirma, în 29 ianuarie: "ca moment, trebuie să admit că este un moment nefericit, nebinevenit"... Mai mult, Federația Internațională pentru Drepturile Omului cu sediul la Paris primea un fax de la Cotroceni, în 6 februarie, semnat de Ion Iliescu:

"Sînt surprins, la fel ca și dumneavoastră de alegerea, tocmai a acestei perioade

pentru a se aduce în atenția opiniei publice sesizarea Procuraturii Generale, de către persoane private, încă din octombrie 1991, în legătură cu apariția dnei Cornea pe postul național de televiziune, în cursul tulburărilor sociale grave, din toamna aceluia an, care ar fi invitat la dezordine și la subminarea ordinii de drept. Pentru mine, ca și pentru opinia publică din România este de neînțeles de ce organele abilitate prin Constituție, care se bucură de o totală autonomie în exercitarea prerogativelor lor, au amînat clarificarea, atît de necesară pentru reputația dnei Cornea, ca și pentru apărarea legalității de stat, a unor asemenea acuzații. În același timp nu pot să nu vă împărtășesc o anume amărăciune, văzînd cum unele mijloace de informare în masă, sau persoane, în căutarea unui iluzoriu capital politic, exagerînd, în mod vădit, anumite disfuncționalități ale statului de drept, tocmai acum, în preajma și în timpul sesiunii Consiliului Europei, care urmează a se pronunța asupra primirii României, cu drepturi depline, în cadrul acestui organism, lucrează împotriva intereselor fundamentale ale țării, încercînd să discrediteze eforturile și achizițiile majore pe care poporul român le-a făcut..." (s.n.).

Deci gravă nu e citarea Doinei Cornea, pentru că face parte din "anumite disfuncționalități ale statului de drept", ci faptul că s-a protestat în presă "tocmai acum"... Adică nu cauza e de vină, ci efectul ei.

pag. 3

și că omogeneitatea delegației s-a exprimat în "da"-ul privitor la intrarea României în Consiliul Europei. S-a reușit, de asemenea, pregătirea programelor pentru comisiile care vor veni în România, în urma rapoartelor cărora se va accelera integrarea europeană a țării. Negative au fost întrebările referitoare la citarea Doinei Cornea, la remanierile programelor de televiziune pentru minorități și la respectarea embargoului. Referitor la primele două subiecte, "impresia mea este că cele două întâmplări nu sînt neîmplătoare", a declarat sibilinic dl. Dudîță, lăsînd să ne zburde imaginația către un complot al celor care doresc izolarea României și care, pentru prima oară, sînt identificați oficial în chiar structurile puterii. La conferința de presă a delegației, Adrian Păunescu s-a considerat "în această situație" solidar cu Doina Cornea, citarea ei adevărindu-se un fapt rău intenționat. Cît privește televiziune, delegații PSM și PMR și-au nuanțat opiniile pînă la solidarizare cu noul ei director.

■ Mișu Negrițoiu a participat la Forumul economic mondial de la Davos. Într-un interviu la radio București (1 februarie) constata că "sînt țări care au reușit pe calea reformei, ceea ce conferă optimism îndrăzelii noastre de a transforma fundamental o economie și o societate. Succese îmbucurătoare au prezentat aici atît fosta Ceho-Slovacie - ambele republici, cît și Polonia. După cîtiva ani de agonie, Polonia începe să o ia în sus, ceea ce înseamnă că, după o perioadă de sacrificii, modelul economiei de piață înregistrează succese".

La Paris, la o întîlnire a Organizației de Cooperare și dezvoltare economică. Tot în capitala Franței, Patronajul francez a organizat o întîlnire cu peste o sută de firme.

■ Ne aflăm în fața unor semnale contrare. În timp ce în exterior se înmulțesc succesele diplomatice, în interior se întesc semnele restaturării. Să enumerăm cîteva dintre acestea din urmă. Prin sediile opoziției dar și la Camera Deputaților s-au descoperit microfoane; purtătorul de cuvînt al SRI-ului, Nicolae Ulieru, a declarat (într-un interviu la BBC) doar că "acel cîmp magnetic este mai mare decît în mod obișnuit.... SRI poate interveni numai în cazurile în care este amenințată siguranța națională" (ca și cînd n-ar fi căzut un președinte al Statelor Unite dintr-un motiv similar). S-a declanșat o sistematică rotire a cadrelor nu doar în administrație dar și în cadrul unor instituții teoretic independente, cum ar fi Agenția de privatizare sau Fondul proprietății de stat, încercîndu-se aceeași lovitură la Banca Națională, dar, la presiunea FMI, Mugur Isărescu n-a mai fost înlocuit. Concomitent cu "citarea" Doinei Cornea, Adrian Păunescu "ne reprezenta" la Strasbourg, iar Paul Everac incita în editorialele sale televizate la izolaționism fîfnos. Realizatoarea serialului tv. "Memorialul

Durerii", Lucia Hossu-Longin, era amenințată cu moartea, dar nu numai că nu s-a luat vreo măsură pentru depistarea autorilor "anonimelor", dar televiziunea a primit un fax de la sediul partidului de guvernămînt în care i se indica suspendarea acestui serial. În fine, suflarea românească dar și forurile internaționale au urmărit cursa polițistă de pe Dunăre, în care convoaiele iugoslave - încărcate cu petrol rusesc în Ucraina prin societăți grecești, turcești, cipriote și bulgare (după o inefabilă rețetă balcanică!), în jurul cărora se învîrteau neputincioase elicopterele, vedetele rapide, grăniceri, polițiști, vameși lansînd semnale radio și luminoase -, își continuau majestuos și imperturbabil drumul spre Prahovo, primul port sîrbesc, unde au ajuns cu bine, în ciuda rezoluțiilor Consiliului de Securitate asupra embargoului. E adevărat că nici căștile albastre nu-s mai eficiente pe teren...

Deci, în ciuda acestei aglomerări de semne negative, la care să mai adăugăm detaliul că guvernul de la București nu și-a prezentat nici pînă astăzi programul de guvernare, România avea în exterior numai realizări. Un paradox ? Este puterea, cum singură sugerează, bineintenționată, dar minată de forțe izolaționiste din interior ? Dacă "întîmplări neîmplătoare" pot fi puse în cîrca unui procuror zelos, e mai greu de explicat, rămînd în aceeași logică, numirea lui Pavel Everac la televiziune, rotirea cadrelor, sau tehnica de intimidare a opozanților.

În fond, care este mesajul acestui paradox? Tîrziu, e drept, dar asta din cauza intrigilor opoziției, noi sîntem cei care am forțat barajul reintegrării europene, cu ceaști cu tot, ceea ce anulează pe viitor orice reproș asupra conduitei noastre democratice din partea "destabilizatorilor". Occidentul ne-a acceptat așa cum sîntem. Pentru că poziția noastră geostrategică, de culoar între Rusia și Iugoslavia, poate fi, în acest moment, amenințătoare: marșul navelor iugoslave pe Dunăre a demonstrat-o. De altfel, agenția iugoslavă de știri Taniug transmitea în 15 februarie, cînd remorcherul Komovi cu cinci barje depășea, în ciuda somațiilor, Galațiul și Brăila: "Toate țările din regiune au căzut de acord că România se situează în fruntea inițiativei balcanice în rezolvarea crizei din Bosnia-Herțegovina" (s.n.). Periplurile diplomatice nu s-au încheiat: în 17 și 18 februarie Ion Iliescu a fost oaspetele NATO-ului și al autorităților belgiene, după care, revenit la București, în 20 februarie, l-a primit pe președintele Iugoslaviei Dobrița Cosici.

Rămîne însă, așa cum cereau cîtiva parlamentari din opoziție, ca România să-și definească limpede alegerea, nu să riște jocul dublu între Moscova și Occident, ca în urma cu peste 20 de ani.

A.C.

Banca Europeană de Investiții (BEI), instituția financiară a CEE, are ca obiectiv favorizarea realizării obiectivelor comunitare, atît în interiorul cît și în exteriorul Comunității. BEI este o bancă specială, obiectivul ei nefiind profitul, ci susținerea dezvoltării economice a zonelor ce intră în politica economică a CEE. Răspunzînd nevoilor legate de evoluția economiei, ea își modulează criteriile de eligibilitate și modalitățile de acordare a împrumuturilor pentru a ușura tranziția Comunității spre Uniunea economică și monetară.

BEI își îndeplinește misiunea sa de interes colectiv pe căi bancare : ia cu împrumut de pe piețele capitalurilor resursele necesare acordării creditelor ce sînt aprobate în sîritul politicii economice a CEE. BEI are un specific reflectat mai ales prin procedurile deciziilor de finanțare și prin urmărirea proiectelor. BEI trebuie să dispună de o structură eficientă de control garantînd astfel încrederea acționarilor săi - cele 12 state CEE - și a creditorilor ce-i închiriază fondurile necesare. Controlul proiectelor se face și după terminarea lor pentru a se urmări integrarea proiectelor, deci efectele investițiilor.

BEI dispune de o puternică Direcție de Studii care judecă dosarele proiectelor prezentate sub tripul aspect material, economic și financiar. Totul cu o deosebită rigoare. Datorită acestor factori (analiza și controlul realizării proiectelor), BEI și-a cîștigat un puternic prestigiu mondial. Practic, cînd un dosar e aprobat de BEI, el poate intra în finanțare cu o cotă mică, să zicem 10%, toate băncile din lume vor avea încredere sa participe cu restul necesar.

BEI este permanent prezentă pe piața capitalurilor, ea fiind prima din lume printre instituțiile financiare supra-naționale care ia bani cu împrumut. Cifra de afaceri, de 17 miliarde ecu în 1992, o plasează pe primele două locuri mondiale, alături de Banca mondială. BEI efectuează operații în 17 monezi diferite, prima fiind ecu-ul (1 ecu = 1,22 \$) BEI nu finanțează statele, ci proiectele. În ceea ce privește țările din afara CEE, alegerea statelor de la care se primesc proiecte este făcută în conformitate cu normele fixate de Comisia CEE, unde contează stabilitatea regimului politic, mersul spre democrație, politica economică de piață.

De peste doi ani Banca pune finanțării sale, știința aplicării și experiența sa în serviciul dezvoltării țărilor din Europa Centrală și de Est. Împrumuturile acordate de ea se adaugă celor oferite de CEE în cadrul programului PHARE. Pînă la sfîrșitul lui decembrie 1992 obținuseră (în milioane ecu):

1. Ungaria 305; 2. Polonia 290; 3. Bulgaria 115; Rep. Cehă și Slovacă 85; 5. România 25.

Șerban DEMETRIU

sau militare, dar "președintele Snegur nu a prezentat nici pînă astăzi documentele pe care le-a semnat la Alma Ata, în decembrie 1991(...), unde a semnat atîtea că nu mai era nevoie să semneze și Charta de la Minsk. Aceste documente nu au fost ratificate de parlament, ceea ce înseamnă că Moldova nu e membră a CSI, dar președintele ei continuă să participe la ședințele CSI. Cei patru demisionari nu sînt împotriva relațiilor cu CSI, dar socotesc că ele trebuie să fie "reciproc avantajoase, civilizate, nu relații economice de dictat ce au ca scop subjugarea noastră politică." Ei și-au dat demisia pentru că sînt "în imposibilitatea de a mai influența și acționa, dată fiind atitudinea ostilă a executivului și a majorității parlamentare". La conferința de presă ținută de cei patru demisionari la Chișinău (relată în "Meridian"), Alexandru Moșanu a spus că "unul din scopurile declarației președintelui din 24 decembrie a fost de a dezbinda societatea, de a dezbinda Parlamentul. Din păcate acest lucru a reușit. Astăzi, practic, activitatea Parlamentului este paralizată pentru că aceste forțe n-au reușit să-și promoveze cursul prin metode democratice." Scopul partizanilor referendumului, a completat el, "este de a ne izola de România, de a ne izola de sprijinul nostru principal, de sprijinul libertății noastre. (...) În absența unei legi a partidelor, care ele însele nu s-au copiat, într-o atmosferă de derută, rezultatul alegerilor poate fi dictat tot de aceleași forțe ostile democratizării, care țin în mînă plînea și cuțitul și profită de lipsa de informare sau de informarea parțială a populației. Ca poporul să aibă părerea lui el trebuie să fie liber." În ce privește conflictul din Transnistria, el este un șantaj, un fel de a spune: "întrați în CSI și totul va fi bine. CSI este o platformă pentru refacerea unui nou imperiu. Avem și documente. Alocuțiunea mea din parlament pe acest subiect n-a fost publicată. În ziare se publică orice dar mie, președintelui Parlamentului, mi se închide gura (...) Domnilor reprezentanți ai presei noi nu ne temem de voința poporului, dar noi vrem să avem un popor luminat, informat, nu dezinformat, nu dezorientat, noi ne temem de politica antinațională a celor care dețin puterea reală, de cei care vor să organizeze referendumul pentru a promova cursul lor... Poporul trebuie să fie, în primul rînd liber, să fie stăpîn pe pămînt... să fie presa liberă. Avem noi astăzi presă liberă? Mă iertați, nu avem această presă liberă".

În cadrul ședințelor parlamentare care au urmat s-au înregistrat alte cereri de demisie, printre care cea a președintelui Comisiei de drept, Gh. Ghimpu. În 4 februarie a fost ales noul președinte al parlamentului Moldovei, Petru Lucinschi, ambasadorul R. Moldova la Moscova. Opinia sa despre referendum? "dacă el se va decide nu merită să facem o

dramă din asta". ("Adevărul", 5/II/). În discursul de alegere a declarat: "Moldova trebuie să întreprindă relații bune cu Rusia, care nu e, totuși, CSI, iar cu România trebuie accentuate relațiile economice și de producție..."

Republica Moldova are acum o conducere de beton - prim-ministru Andrei Sangheli, fost membru al Biroului CC al PCM, P. Lucinschi, fost prim-secretar al PCM, Mircea Snegur, fost membru al biroului CC al PCM.

În 7 februarie, cca 5000 de persoane au manifestat la Chișinău împotriva referendumului, luînd cuvîntul deputați din Frontul Popular Creștin și Democrat.

O delegație formată din Mircea Snegur și cîțiva miniștri s-a precipitat la Moscova pentru două zile, 9-10 februarie. Dar discuțiile s-au terminat într-o zi, prin semnarea a patru acorduri economice (relații economice și comerciale - 50-60% din resursele energetice importate vor proveni din Rusia -, liberul schimb, reglementarea datoriilor reciproce pe 1992 și crearea reciprocă de reprezentanțe comerciale). Cît despre retragerea trupelor de pe teritoriul Moldovei, B. Elțin a declarat că ea depinde de stabilirea statutului politic al Transnistriei. Noile acorduri ruso-moldovenești au fost precedate de convorbiri la nivelul

ministerelor de externe de la Moscova și București, în 8 și 9 februarie, care au avut loc tot la Moscova.

La București, în Camera Deputaților s-a discutat despre situația din Moldova. Ministrul de externe a explicat că pentru semnarea tratatului de fraternitate "este nevoie ca și partenerul să fie de acord". Or marja de manevră a guvernului român pentru a influența politica de la Chișinău este destul de restrînsă din moment ce Parlamentul României a recunoscut independența Moldovei. Camera deputaților a votat în unanimitate o declarație în care "fără a recurge la ingerințe în treburile interne ale R. Moldova" consideră că "organizarea referendumului este inoportună în condițiile în care pe teritoriul său se află trupe străine, se mențin tensiuni și focare de încordare socială și politică se desfășoară acțiuni sistematice și intense de propagandă antiromânească, se întreprind acțiuni de divizare națională și de constituire a unor enclave politice naționaliste". Pentru a fi cu adevărat utilă, declarația ar fi trebuit formulată în termeni convingători pentru scena internațională și nu ca o misivă către cei care sînt deja convinși, riscînd să furnizeze adversarilor alte pretexte împotriva uniunii de la Chișinău.

DEȚINUȚII DE LA TIRASPOL

"Adevărul" consacră o pagină întreagă procesului de la Tiraspol. Este descris contextul politic confuz, cu certuri mafiotice între clanurile din conducerea "separatiștilor", condițiile abuzive de detenție și juridice, implicațiile politice, pasivitatea conducerii Moldovei. Dacă Ion Iliescu a adresat un apel președintelui Federației Ruse, Mircea Snegur "n-a avut bărbăția s-o facă". Cei cinci inculpați sînt: Ilie Ilașcu, născut la 30 iulie 1952 în satul Taxobeni, căsătorit, 2 copii, economist; Tudor Petrov (Popa), născut în 1963, în satul Chiștelnița, căsătorit, doi copii, muncitor; Alexandru Leșco, născut în 1955, în satul Coșernița, căsătorit, muncitor; Andrei Ivanțoc, născut în 1961 în satul Opaci, căsătorit, muncitor; Petru Godiac, născut în 1967 în satul Talmaz, căsătorit, 2 copii, șofer.

În ciuda restricțiilor, arestații au reușit să strecoare cîteva misive în exterior. "Adevărul" publică fragmente dintr-o scrisoare din 10 dec. 1992 a lui Ilie Ilașcu:

"În a 24-a zi de grevă a foamei mi-am permis o înlînire de 30 de minute, între patru ochi cu avocatul meu, I. Vozian. În aceeași zi mi-am permis sub supraveghere strictă, o întrevvedere cu soția mea. Parțial mi s-a îndeplinit un punct din revendicările mele privitor la o plimbare de 10-15 minute, dar nu în aer liber, ci în closetul comun al închisorii (...) Ținînd cont de sfatul avocatului și al soției am hotărît să încetez temporar, de la 21 noiembrie, greva foamei. A. Leșco a fost internat, cu o săptămîină înainte, în izolatorului sanitar al închisorii, "Zona nr. 2". (...) La proces vom face publice materiale și mărturii despre amestecul Rusiei în afacerile interne ale Moldovei și României. Vom vorbi despre legăturile secrete dintre eșaloanele superioare neocomuniste ale puterii de la Chișinău, clica lui Smirnov și Moscova chiar în perioada acțiunilor de luptă. Nu vom recunoaște judecătoria așa-zisei R.M.N., vom participa la proces numai dacă acesta va fi organizat de judecătoria Republicii Moldova

sau de o instanță internațională (exceptînd Rusia și Ucraina). (...) Vreau să precizez că pînă în momentul de față, eu, Șt. Urîtu și A. Leșco n-am dat nici un fel de "mărturie". A. Ivanțoc și T. Petrov au recunoscut niște "mărturie" sub tortură și sub influența preparatelor chimice psihotrope. În toate procesele verbale ale interogatoriului meu am scris o singură frază: Sînt cetățean al Republicii Moldova. Voi răspunde numai la întrebările organelor constituționale ale Republicii Moldova. Nu recunosc așa-zisa R.M.N. și structurile ei create în mod ilegal. Nu eu ci voi sînteți criminali de stat și locul vostru este pe banca acuzaților și nu în postura de judecători.

De la Guvernul Moldovei nu mai aștept nici un ajutor în privința eliberării. Guvernul nu va mai face acest lucru niciodată, pentru că eu sînt membru al Frontului Popular Creștin-democrat și deci în ochii lui sînt mai periculos decît separatiștii.

Rămîi cu bine, popor român. Eu te iubesc."

MORMÎNTUL LUI ION NEGOIȚESCU

prestigiul remarcabil care îl impunea în fața tinerei intelectualități.

O trăsătură definitorie a omului

Pe la începutul anilor cinzeci, elev în ultimele clase de liceu, întâlneam în biblioteca Institutului de relații culturale cu străinătatea, ale cărei ferestre se deschideau spre melancolicul peisaj al Parcului Ioanid, un bărbat în puterea vârstei, îmbrăcat cu o deosebită îngrijire, cu o privire și o ținută splendide care îmi evocau pe aristocratul Aubrey de Vere, personajul nuvelei "Remember" a lui Matei Caragiale; aveam sa aflui curînd că era Ion Negoitescu, membru al cercului literar din Sibiu, o stea a tinerei generații ardeleni a anilor patruzeci. Se așezase acum la București, unde trăia într-o modestie materială extremă care nu excludea în niciun fel, așa cum constatam, cultivarea unei ținute nobile, parcă în armonie cu eleganța interioară. Făcea parte, împreună cu Ștefan Augustin Doinaș, cu Alexandru Paleologu, cu Nicu Steinhardt și cu încă, puțini alții, din acea categorie de tineri intelectuali, mai marii noștri, care refuzau sistematic colaborarea cu regimul și, fără să fie opozați politici declarați, erau intens suspectați și supravegheați de Securitate care considera, lucru adevărat în logica dictaturii, că erau o primejdie reală, un exemplu rău pentru ansamblul intelectualității românești, cu precădere pentru generația care le urma. Opoziția politică propriu-zisă era atunci imposibilă; dar opoziția "estetică" era și ea primejdioasă și curînd Puterea încercă să-i distrugă, înscenîndu-le un răsunător proces în cadrul afacerii Noica și trimițîndu-i pentru mai mulți ani la închisoare.

L-am revăzut pe "Nego", cum îi ziceau prietenii, în anii șaiszeci și aproape fără întrerupere pînă zilele trecute, pe un pat de spital la München, unde trăia cu un admirabil stoicism ultimele zile ale vieții și ale unei boli nemiloase, sfîdînd parcă moartea despre care un moralist a spus că, precum soarele, nu poate fi privită fără să clipești din ochi.

Negoitescu, se știa, a consacrat cea mai mare parte a vieții sale studiului literaturii române; nu despre această contribuție esențială la cultura noastră vreau eu să vorbesc aici, ci despre omul pe care l-am cunoscut atît de bine și nu am încetat să-l admir o viață întreagă.

Era, mai înainte de toate, călăuzit de o extraordinară exigență intelectuală, estetică și morală; așa putea spune, un om de oțel; căci dacă i se putea întîmpla cîte odată să se plece, numai un moment, sub presiunea evenimentelor, nu întîrziă să se ridice pentru a reporni înainte, parcă și mai de temut. Nu pot să-mi amintesc îndeajuns că în 1977 el a fost cel care mi-a cerut să-l însoțesc la Paul Goma, care lansa mișcarea disidentă, și grație lui intelectualitatea românească a fost izbăvită de rușinea de a nu avea niciun reprezentant al ei de frunte în mișcarea

contestatară prin care totul a început; a părut atunci că va succomba unui odios șantaj dar numai o clipă căci în momentul următor s-a desemnat din nou ca protagonist al contestației, și pot să spun că înverșunarea care rezulta din atenția maximă a Securității ori de cîteori venea vorba despre el era dovada cea mai bună a faptului că era considerat ca un adversar periculos, căci intransigent. Și tot atît de cinstit era și cu scrisul lui; avea un sistem, o ierarhie de valori care nu se făurea decît ca rezultat al unor convingeri profunde și originale și pe care nici o complezență nu putea să o corupă. Iar atitudinile lui politice, care l-au condus în închisoare și mai apoi pe calea dificilă a exilului erau, deasemeni, marcate de o intransigență pe care puțini intelectuali români ai vremurilor noastre ar putea-o revendica.

Trăinicia convingerilor era întemeiată în primul rînd într-o mare cinste față de el însuși. Precum în îndemnul shakespeareian, prioritatea absolută era să rămînă credincios sieși. Putea să-și impună orice sacrificiu în afara celor care ar fi implicat renegarea esenței lui intime. Nu era lipsit nici de căutarea hedonistă a frumosului, a confortabilului, a plăcerii în general; dar știa să și renunțe atunci cînd această renunțare nu atingea ceva care pentru el era de căpetenie.

Omul delicat, sensibil, pentru care suferința fizică era o oroare, putea să se supună cîteodată și la cele mai teribile maltratări și perspectiva propriei lui dispariții, deși îl înfricoșă, îl ispatea, dacă putea să-i atribuie un sens; a încercat să-și pună capăt zilelor odată, într-un ajun de 23 august, cînd identificîndu-se cu nenorocirea țării a socotit că gestul lui avea să atragă atenția asupra nedreptății și asupririi; și suferința dintre plăcere și suferință, amîndoua înzestrate cu semnificație simbolică, caracterizează, mi se pare, în modul cel mai exemplar, viața omului Negoitescu.

În lumina acestui mod de a-și concepe existența trebuie înțeles și exilul său: nu exista un sacrificiu mai mare pentru un om care își consacrase viața literaturii române decît să părăsească România. Dacă a făcut-o a fost tot pentru a atrage atenția asupra unei stări de fapt, batjocorirea culturii și a imposibilității care decurgea pentru el de a mai putea trăi în țara în care se desfășurase genocidul tradiției și apoteoza vulgarității.

A trăit astfel anii de exil, consacîndu-se cu exclusivitate scrierii operei sale, într-o adevărată reclusiune, în uitarea acelei laturi epicuree care îl constituise în aceeași măsură ca și cea stoică. Devenise un fel de sihastru și tot ce fusese, ca la orice om, înclinare către lumesc se sublimase în pura activitate a intelectualului. De aici venea, probabil, și

nobil este aceea de a rezerva ascuțișul criticii sale nu adversarului disprețuit sau obiectiv discreditat, ci aliaților mai îndepărtați sau mai apropiați, celor pe care îi prețuiește și iubește, pe care i-ar dori, în pasiunea lui pentru bine și adevăr mai conformi cu idealul moral pe care și-l impunea și lui. În această privință Negoitescu era exemplar: în anii de după revoluție s-a adresat, pentru a-i îndemna la rigoare, aproape numai acestora și a contribuit cu toată energia la reforma morală la care avea dreptul să nădăjduiască.

A îmbătrînit frumos: nu purta semnul niciunei decăderi fizice, niciunui fel de decrepitudine morală sau intelectuală, nici pînă în ultimele momente; avea oroare de a fi plîns, de-a inspira milă. Moartea lui a avut ceva cu adevărat socratic și a fi prezent lînga el în ultimele zile era o trăire care, în loc să te deprime, te înălța și îți dădea încredere în viață. Mormîntul lui, lipsit de repere geografice, rămîne închis în piepturile celor care l-au iubit.

Ion VIANU

9 februarie 1993

"Cred că nu există intelectual din țara noastră care să nu-și dea seama că România trece azi printr-una din cele mai cumplite perioade ale istoriei sale, istorie de altfel mult mai bogată în întuneric decît în lumină. Poate cea mai cumplită perioadă din întreaga noastră istorie, căci de data aceasta relele se datoresc în mai mică măsură factorilor din afară decît celor dilantrul țării însăși"

Ion Negoitescu, "

În cunoștință de cauza", ed. Dacia 1990
(citat după "22")

GEORGE CIORĂNESCU

După o lungă și grea suferință, în 6 februarie 1993, în aceeași zi cu Ion Negoitescu, a încetat din viață, tot la München, George Ciorănescu, fost director adjunct al postului de radio "Europa liberă" și apoi director al Depoartamentului românesc de cercetare. Istoric, scriitor, publicist, autor al mai multor cărți - printre care o "Istorie a Basarabiei" în limba franceză -, animator al cenaclului literar din capitala Bavariei, "Apoziția", George Ciorănescu s-a născut la Moroeni, în martie 1918. A studiat dreptul, filosofia și economia politică. Trăind în exil peste 40 de ani, George Ciorănescu a fost una din figurile politice și culturale proeminente ale pribegiei românești.

MEMENTO COMANDOR AVIATOR DAN VIZANTE

Acum câteva săptămîni a încetat din viață la Paris fostul comandor aviator Dan Vizante, o figură binecunoscută în lumea aviatorilor din România dar și din Franța, unde s-a stabilit în urmă cu peste 10 ani.

S-a născut la București în 1909 și, după terminarea liceului, s-a înscris la Școala militară de aviație pe care o absolvă în bune condiții și este înaintat la gradul de sublocotenent pe 1 iulie 1931, fiind repartizat la flotila nr. 3 aviație de vînătoare din Galați. Într-un timp foarte scurt obține brevetul de de observator și de vînătoare.

Începutul războiului, respectiv 22 iunie 1941, îl găsește tot la Galați, avînd gradul de căpitan aviator și comanda escadrilei 43 de vînătoare, cu care a participat la luptele pentru dezdrobirea Basarabiei, a Nordului Bucovinei, luînd parte și la cucerirea Odesei. Începînd din 16 octombrie 1941, este mutat la București și numit comandantul grupului 6 aviatori, care avea misiunea să opereze în zona petroliferă Ploiești și în Capitala țării împotriva atacurilor aviației anglo-americane. În luptele aeriene ce au avut loc între 1 august 1943 și 23 august 1944, grupul comandat de lt. comandor Dan Vizante a obținut rezultate destul de bune. În bombardamentul din 4 aprilie 1944, grupul 6 vînătoare sub comanda lui Dan Vizante a doborât 14 avioane, iar în 21 aprilie din același an a mai doborât 7 avioane și a făcut prizonieri 43 de piloți americani.

Pentru activitatea meritorie și victoriile personale obținute a fost decorat cu una dintre cele mai mari decorații, "Virtutea Aeronautică", iar prin Decretul 1768 a fost răsplătit cu cea mai mare decorație a Armatei române, Ordinul Mihai Viteazul.

Comandorul Dan Vizante a fost nevoit, împins de mizeria și persecuțiile din România să se exileze și să moară departe de țara unde s-a născut și pentru care s-a luptat.

Cei care l-au cunoscut sau au auzit de comandorul aviator Dan Vizante să-i păstreze o vie și veșnică amintire.

Prof. univ. **Ion BUCURESCU**
comandor inginer

COMEMORAREA LUI IULIU MANIU ȘI A LUI ION MIHALACHE

Cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la exterminarea lui IULIU MANIU la închisoarea de la Sighet și a 30 de ani de la exterminarea lui ION MIHALACHE în închisoarea de la Rîmnicu Sărat, în țară și în toate colțurile lumii locuite de români au fost organizate comemorări și slujbe religioase.

La Paris, PNȚcd și ADER au organizat evocarea celor doi martiri ai elitei politice românești în sala de conferințe a Misiunii Catolice, plină în așa fel încît mulți dintre participanți au stat peste trei ore în picioare. Adunarea a fost deschisă de Alexandru Herlea, director adjunct al Departamentului Externe al CDR. Cicerone Ioanițoiu, vice-președintele PNȚcd și sufletul acestei pomeniri, a evocat viața și activitatea lui Iuliu Maniu și a lui Ion Mihalache, după ce alcătuiseră pentru asistență o broșură, răspîndită în sală, cuprinzînd date biografice esențiale, fotografiile și citate din textele unor oameni politici francezi care au comentat activitatea și sfîrșitul tragic al lui Iuliu Maniu. Mesajul Regelui Mihai a fost citit de Constantin Ghica, după care Mgr. Gh. Surdu a dezvăluit o împrejurare mai puțin cunoscută, o întîlnire pe care tînărul preot de atunci a păstrat-o în amintire ca un testament religios al celui care nu mai avea în față decît câteva luni de liberate. Știm acum, din multele amintiri din închisoare, că versurile erau în universul carceral instrumente spirituale de supraviețuire. Remus Radina a recitat două poeme, ca în celulă, cînd memoria devenea rugăciune. Au urmat cele două filme, unul consacrat închisorii de la Sighet, celălalt închisorii de la Rîmnicul Sărat, din "Memorialul Durerii", realizat de Lucia Hossu-Longin.

Inchisoarea de la Sighet, construită în 1927 pentru a fi penitenciar de drept comun a devenit în 1950 temnița elitei românești - aici au fost supuși exterminării 60 de generali, 61 miniștri, 25 subsecretari de Stat, 30 oameni de știință, 13 episcopi uniți, șefi de guverne și mulți alții. Arhivele acelor ani "au dispărut" iar între zidurile umede și ruinate de astăzi se adăpostesc păsări și păianjeni dar, "oricîte clipe ar avea nedreptatea, dreptatea are o veșnicie". Ghid în înfem au fost Corneliu Coposu, Cardinalul Todea, fostul măturator de la Sighet, care a povestit martiriul lui George Brătianu, țărănul Petrace Corbu, membru al Partidului Social Democrat, născut la Rîmnicu Sărat și chinuit în închisoarea cu același nume..., Camil Demetrescu. Dintre torționari, unii au acceptat să vorbească, mînuind netulburată minciuna - Nikolski, directorul de la Sighet, Ciolpan, care se îngrijea cu marea atenție de alimentația bătrînilor din celule... - alții s-au baricadat dincolo de ușa ferecată sau și-au schimbat adresa. Impresionantă în evocarea Luciei Hossu-Longin era, în această zi de reculegere, într-un Paris atît de îndepărtat acelor realități, lipsa oricărui patetism demonstrativ, a oricărei agresivități. Doar un demers concentrat către adevăr, singura izbăvire a suferinței.

AVIAȚIA ROMÂNĂ ÎN LUPTĂ PE FRONTUL DE EST ȘI PE CERUL PATRIEI

Este o antologie referitoare la al doilea război mondial - între 22 iunie 1941 și 23 august 1944 - perioadă "tabu" în istoriografia militară a ultimelor decenii. Lucrarea are două volume, cca 1000 pagini, cuprinzînd capitole cu considerații generale și specifice fiecărei categorii de aviație: vînătoare, bombardament, recunoaștere îndepărtată, asalt, picaj, informații, legătură, transport și sanitară. Pe lîngă situația militară privind desfășurarea operațiunilor, lucrarea conține descrieri memorialistice din perioada respectivă. Fiecare capitol este prevăzut la sfîrșit cu un număr de fotografii ce ilustrează atît înzestrarea materială cît și personalul care s-a distins în mod deosebit în timpul luptelor. Pentru a ilustra activitatea deosebită a unor aviatori care au supraviețuit, în lucrare există o serie de medalioane privind viața și opera acestora.

Cartea se încheie cu un tabel care prezintă întreg personalul navigant care a căzut la datorie în perioada respectivă și un altul care-i consemnează pe cei decorați cu ordinul "Mihai Viteazul".

Lucrarea este alcătuită de un grup de peste 60 de aviatori, coordonat de prof. univ. I. Bucurescu, comandor inginer, care au participat la luptele grele împotriva imperiului răului.

În condițiile dificile din țară, a tipări o lucrare de asemenea dimensiuni reprezintă un efort de neîndeplinit pentru autori. În același timp, nu e lipsit de interes ca fiecare român din străinătate să aibă în biblioteca sa o lucrare care pune la dispoziția tinerilor de mîine informații despre luptele, succesele și sacrificiile aviatorilor români. O soluție ar fi ca cei ce doresc să aibă primul volum (care se află deja cules în țară) să achite anticipat prețul lui, 100 de FF (inclusiv expediția), înscriindu-se pe o listă de subscripții. Evident, sînt bine venite și donațiile. Doritorii pot scrie (pînă la 25 martie a.c.) pe adresa:

Ion Bucurescu, 76 B rue Lecourbe, 75015 Paris .

Informații suplimentare: tel 45 66 51 49

ABONAȚI-VĂ
LA LUPTA

ACADEMIA AMERICANO-ROMANE DE ARTE ȘI ȘTIINȚE

Al XVIII-lea Congres al academiei Americano-Române de Arte și Științe va fi găzduit, între 12 și 16 iulie de Academia de Științe a Moldovei de la Chișinău. Tema generală a Congresului este: "Moldova: deschideri culturale și științifice spre Vest". Secțiile speciale se împart în următoarele domenii: teorie și critică literară; lingvistică; arte plastice, istoria artelor; muzicologie; filosofie, epistemologie, studii religioase; antropologie culturală; științe politice și economice; sociologie; ecologie; matematică și fizică; chimie; inginerie și științe tehnice; medicină și biologie; științe agricole.

Persoanele care doresc să participe pot scrie pe următoarele adrese, trimițând și un rezumat al comunicării (de 500-700 cuvinte):

participanții din SUA și Europa: Pr. Dr. Peter Gross, College of Communication, Tehama Hall, California State University - Chico, CA 95929, U.S.A.

participanții din România: Prof. univ. Dr. Valeria Guțu Romalo & Ms. Anca Fanea (XVIII ARA Congress), Intrarea Ciucea, nr. 5 Bl. L19, sc. E, etaj IV apt. 180, 74698 București.

Taxa de participare pentru țările cu valută forte: \$ 35 (până la 15 martie 1993) și \$ 45 (după 15 martie 1993); pentru participanții din România și Moldova: 500 lei (sau 1,50 \$).

ASSOCIATION FRANCE-ROUMANIE ART anunța participarea la

SAGA PARIS - GRAND PALAIS
FIAC EDITION SALON DE L'ESTAMPE
ET DE L'EDITION D'ART A TIRAGE LIMITE
SOUS LE HAUT PATRONAGE DE JACK LANG, JOHN SHAW, HENRI JOBBE-DUVAL
ouverture: 3 mars

"Dix Graveurs Roumains Contemporains" STAND E5: Olimpiu Bandalac, Gina Hora, Theodor Hrib, Radu Igazsag, Ileana Nicodim, Dan Perjovschi, Sanda Simionescu, Laszlo Ujvarossy, Gyorgyi Kerekes-Ujvarossy, Sorin Voeme.

Grand Palais, avenue Winston Churchill, Paris VIII
miercuri-joi-vineri 12-22; sâmbăta-duminică 10-19,30; luni 12-19,30

GRAND-PALAIS 6ème Biennale - Lumières du 18 février au 7 mars 1993 2 Avenue Winston Churchill 75008 Paris

Printre cei 30 de sculptori care expun, fiecare 5 lucrări se numără și **ALVARO BOTEZ**

O EXEMPLARĂ MANIFESTARE FRANCO-ROMÂNĂ

O foarte reușită expoziție de artă românească, bogată și bine explicată a fost inaugurată la 5 februarie 1993 la BRUNOY (Essonne), cu participarea Consiliului municipal și a mai multor colecționari de artă populară și costume românești din Oraveil și Jeres, imaginată de dl. Beteille, consilier regional și perimar al orașului gazdă. (G.F.)

CASA ROMANEASCĂ

CENTRUL ROMAN DE CERCETARI DIN PARIS

Anunță Adunarea Generală ce se va ține Sâmbătă, 6 martie, la ora 16, la Misiunea Catolică Română - 38 rue Ribera, 75016 Paris. Reamintim obligația cotizației la zi pentru a participa la adunare.

Urmează conferința dlui MATEI CAZACU, intitulată "Sfinți și sfințenie", care va avea loc la orele 18.

Prof. ALEXANDRU CALINESCU va vorbi marți, 2 martie 1993, la orele 17,30, despre "Scriitorii români și totalitarismul" în cadrul seminarului de limba română al Universității Paris IV - Sorbonne de la Grand Palais (Cours de la Reine, 75008 Paris)

FRANCE CULTURE

mardi, 2 mars 1993 - 22h40 - 24h50

exil de la langue/langue de l'exil: l'Enclave roumaine
émission pour Les Nuits Magnétiques
par Samuel Tastet et Clotilde Pivin

avec, parmi d'autres, Emil Cioran, Paul Goma, Monica Lovinescu, Alexandru Niculescu, Alain Paruit, Edgar Reichmann.

I.C.DRĂGAN RECIDIVEAZĂ.

După ce a pierdut în noiembrie 1990 procesul intentat revistei italiene "Panorama", pentru aceleași "incriminări" - fost legionar, om al Securității și prieten cu Ceaușescu - a intentat un proces și ziarului "Coriere de la Serra". Nu se știe dacă judecătorul se va pronunța sau nu pentru admiterea procesului. Preliminariile din 10 februarie au fost amânate din motive tehnice pentru 19 mai a.c..

NATURALIZARI

"Journal Officiel", din 22, 31 ianuarie, 6 și 14 februarie 1993 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Constantinescu Mihaela Iulia, născută la Brașov; Ștefănescu Dragoș Victor, născut la București; Gabriela Ștefănescu (n. Ciocalteu), născută la București; Alexandra Iulia Ștefănescu; Emil Turdeanu, născut la Sibot; Șerban, Matei Cantacuzino, născut La București; Mihnea veleanu, născut la București.

DECESE

În noaptea de 31 spre 1 februarie a murit, într-un spital parizian, Ion V. Săndulescu, fost vicepreședinte PNL. Născut la 15 martie 1919 la Ivești, a urmat cursurile Colegiului militar din Tîrgoviște și după absolvirea Facultății de Drept s-a înscris, în 1940 în PNL. După 1944 a făcut parte din conducerea organizației de tineret PNL din București, fiind arestat în 1948. După 1980 a devenit președinte PNL pe Capitală și senator în 1990. Între octombrie 1991 și 27 septembrie 1992 a fost secretar de stat la Ministerul de Externe.

*

Fotbalistul Mihai Klein, care juca la echipa Bayer Oettingen, a decedat în 3 februarie 1993, în timpul unui antrenament. Cauza morții n-a fost încă precizată.

*

În noaptea de 6 spre 7 februarie 1993 s-a stins din viață la München criticul și istoricul literar Ion Negoitescu (n. la 10 august 1922).

*

Tot la München s-a stins din viață, în 6 februarie 1993, George Ciorănescu, jurnalist, istoric și poet.

*

A încetat din viață la Frankfurt, în 15 februarie 1993, Nikolaus Zamfirescu, la 90 de ani.

ROUMANIE : PERSPECTIVES DIFFICILES

La Roumanie a signé début Février l'accord d'association avec les Communautés Européennes et espère obtenir le statut d'associé à l'Union de l'Europe Occidentale. Le 17/02, le Président Iliescu a été reçu à l'OTAN qui lui a demandé de soutenir les sanctions des Nations Unis contre la Serbie et le Montenegro.

Bucarest avait commencé par prétendre que l'embargo contre la Serbie coûtait 7 milliards de U.S.Dollars au pays. Ce chiffre était tellement fantaisiste que personne ne l'a pris au sérieux. Le Ministre des finances a refait ses calculs et ne trouve plus que 500 millions U.S.D. de pertes auxquelles il ajoute 2 milliards U.S.D. dû à l'embargo contre l'Iraq en 1991. Le reste serait des pertes indirectes dont les calculs sont compliqués et peu convaincants. Les perspectives difficiles de l'économie roumaine sont par contre plus faciles à déceler et de ce fait bien plus inquiétantes.

La convertibilité compromise

La soit-disant convertibilité limitée du Leu, annoncée en Octobre 1991 et dont l'ex-premier ministre, Theodor Stoilojan se félicitait en faisant le bilan de son gouvernement un an plus tard (octobre 1992), aura été de courte durée. Le double cours de change supprimé lors de la dévaluation de 1991, vient de refaire son apparition, et nous sommes même en présence d'au moins trois cours de changes dont deux sont officiels.

Aux ventes quotidiennes de devises contrôlées par la Banque Nationale de Roumanie, le Dollar U.S.A. avait atteint 500 lei et le FRF 90,62 le 3 février 1993, ce qui correspondait à une dévaluation de 20% depuis Septembre 1992. Quinze jours plus tard, le U.S.D. était à 530 lei. Même ce cours était artificiellement bas et de ce fait la Commission Nationale de Prognose du gouvernement effectuait ses calculs pour l'année 1993, au cours de 575 lei par U.S.D. En fait, ce deuxième cours est également en dessous des réalités puisque les bureaux de changes officiels achetaient le dollar avec une prime de 40% à 710 Lei, et le FRF à 120 Lei. Sur ces bases, en cinq mois, la dépréciation avait atteint 45% et le double cours du Leu s'était réinstallé!

Au marché noir, organisé par des soit-disant étudiants du Moyen-Orient, qui se sont installés dans certains foyers universitaires de

Bucarest, le Dollar se changeait à la même époque à 800 lei, ce qui réduisait la valeur du Leu à 50% de sa valeur de Septembre 1992!...

La dette extérieure

Le Ministre des Finances a publié en Février l'état des emprunts extérieurs de la Roumanie. Au 30/09/1992, les emprunts de l'Etat se montaient à 2.918,5 millions U.S.D., dont 2,659 millions pour couvrir les importations de produits de consommation et imputations 259,5 millions destinés au développement. A cela s'ajoutent 903,4 millions d'emprunts garantis par l'Etat mais destinés aux entreprises, dont 355 millions pour l'achat de 2 Airbus et 7 Boeing.

Le total des emprunts, soit 3822 millions U.S.D. n'est pas excessif pour un pays de plus de 22 millions d'habitants. Il est plus inquiétant de constater que les importations de produits de consommation, énergie et aliments ont absorbé depuis le début 1990, en moins de trois ans, les deux milliards de réserves existant à l'époque, plus les 2.659 millions d'emprunts, soit 4,659 milliards, une moyenne de 1,7 milliards U.S.D. par an. D'autres emprunts de 850 milliards U.S.D., en cours de négociations, devraient encore accroître la dette. Le remboursement des emprunts coûtera, jusqu'en l'an 2000 en plus du capital, 1966 millions d'intérêts, soit au total 5,788 milliards. Cette somme correspond à 250 U.S.D. par habitant et reste nettement inférieure aux 12 milliards U.S.D. de dettes que Ceausescu avait accumulé en 1980. Toutefois, reporté à la population active de 11 millions de personnes, la somme représente plus d'un an de salaires moyens et plus d'une année d'exportations.

Prêts de la B.E.R.D.

La BERD vient d'accorder un crédit de 80 millions U.S.D. pour aider à la remise en état de 1053 km de routes et des signalisations routières sur 5000 km conformément aux standards européens. Ce prêt devrait permettre d'effectuer les travaux en trois ans (1993-95). Remboursables sur 13 ans, avec une franchise de trois ans, l'emprunt est à taux variable plus 1,4% de commissions bancaires et devrait être complété par d'autres emprunts de la C.E.E. et de la Banque Mondiale pour un montant total de 250 Millions Dollars U.S.A.

Nous avons souvent insisté dans ces colonnes sur la nécessité de grands travaux

d'infrastructure en Europe du Centre et de l'Est, et ne pouvons que nous féliciter que les moyens financiers aient été trouvés pour effectuer ces travaux en Roumanie.

Il est cependant tout aussi important que l'exécution des travaux soit confiée, dirigée et centralisée par des sociétés étrangères qui les sous-traiteront aux entreprises roumaines. Dans le climat actuel de corruption, ces travaux ne seront certainement pas exécutés conformément " aux règles de l'art " si ils sont confiés aux mafias locales, et les pertes encourues par la Roumanie risqueraient d'être énormes.

Des prévisions discutables

Les prévisions économiques officielles pour 1993 envisageaient trois hypothèses : la meilleure, c'est la croissance zéro qui devrait permettre de retrouver le même PNB en 1993 qu'en 1992, quant il a été de 16% inférieur à celui de 1991 !.. L'hypothèse moyenne prévoit une diminution du PNB de 5 à 7% et l'hypothèse pessimiste prévoit une nouvelle baisse de 16%.

Selon la Commission Nationale de la Statistique, la production industrielle roumaine aurait baissé de plus de la moitié entre 1989 et 1992 . Il est indéniable que le niveau de vie a baissé, toutefois, ces chiffres sont vraisemblablement plus pessimistes que la réalité car ils prennent comme point de départ une production qui en 1989 était comptabilisée d'après les méthodes communistes traditionnelles. Elle incluait de ce fait tous les produits qui ne faisaient que grossir les stocks invendables de la planification centralisée.

Les productions invendables n'ont pas totalement disparu et bon nombre de produits sont d'une qualité misérable, mais les quantités d'invendus ont sensiblement diminué. Il y a certes des usines qui ne tournent qu'à 20% de leurs capacités ou même dessous, mais une bonne partie de la baisse de production est due à la suppression des stocks invendables.

Ceux qui se prévalent des statistiques pour démontrer que la situation a empiré par rapport à 1989 le font souvent plus pour des raisons politiques, notamment pour tenter de discréditer l'idée de réforme et restaurer le pouvoir autoritaire. Or si l'économie va mal, ce n'est pas à cause des réformes, mais à cause de ceux qui s'y opposent.

(Suite page 11)

Par le Document d'Helsinki 1992, la C.S.C.E. a institué la fonction de Haut Commissaire aux Minorités Nationales, dont le rôle consiste à réunir des informations, à déclencher une alerte rapide et, à faire des recommandations sur les actions à entreprendre pour éviter les conflits ou pour les apaiser.

Dans le précédent article (Le Combat 197) nous avons vu que les décisions appartenaient à la C.S.C.E., organisme par excellence politique, que la règle du consensus unanime pouvait paralyser à tout moment. C'est pourquoi le Groupe de Paris avait proposé la création d'une Chambre Européenne d'Arbitrage des Conflits qui ferait partie de la Cour Européenne de Justice auprès du Conseil de l'Europe à Strasbourg. Elle paraît plus actuelle maintenant qu'avant les événements sanglants de l'ex-Yougoslavie.

Les sentences rendues par la Chambre Européenne d'Arbitrage auraient un tout autre poids que les recommandations de la C.S.C.E. qui sont entachées de suspicions par leur caractère politique.

L'intégration de cette juridiction d'arbitrage à la Cour de Justice Européenne, paraît également nécessaire, car cette Cour jouit déjà d'un prestige certain dans l'opinion publique européenne, ce qui paraît indispensable pour que ses sentences soient acceptées par l'opinion publique.

Encore faut-il que la Chambre d'Arbitrage élabore une doctrine et que cette doctrine soit largement diffusée pour éduquer des peuples qui pendant des générations ont été imprégnés par le chauvinisme et tendaient à subordonner

les droits des minorités aux aspirations de la majorité.

Ainsi le travail du juge et celui de l'éducateur doivent aller de pair. Pour être efficace la juridiction arbitrale européenne devra disposer d'une force de police et au besoin d'une armée européenne qui fasse appliquer ses sentences.

Le maintien de la Paix

Il va sans dire que l'intervention policière ou armée ne devrait avoir lieu qu'en dernier recours et notamment pour supprimer une résistance armée ou mettre fin aux violences. Si ces forces existent, nous sommes convaincus que l'on n'aura pas souvent besoin d'y avoir recours et que des sanctions moins graves, notamment économiques suffiront pour faire respecter les sentences arbitrales. Certes, par le passé, les sanctions économiques ont échoué la plupart du temps, mais cela était d'abord dû au fait que ces sanctions, notamment le boycott ou le blocus économique d'un pays, n'étaient guère suivis de sanctions policières ou militaires.

En définissant les opérations de maintien de la paix par la C.S.C.E., le Document d'Helsinki 1992 prévoit *"la participation de personnel civil et/ou militaire, pourra aller d'une opération limitée à une opération de grande envergure et pourra être menée sous diverses formes, notamment sous formes*

de missions d'observation et de contrôle et de plus larges déploiements de forces. Les activités de maintien de la paix pourraient servir, entre autres, à superviser les cessez-le-feu et à aider à leur maintien, à surveiller le retrait des troupes, à appuyer le maintien de l'ordre public, à fournir une assistance humanitaire et médicale et à aider les réfugiés."

Parmi les organismes internationaux auxquels la C.S.C.E. peut avoir recours pour exécuter ses décisions sont énumérés, la Communauté Européenne, l'OTAN et l'UEO ainsi que le mécanisme de la Communauté des Etats Indépendants (CEI). Cette dernière nous paraît particulièrement mal choisie sachant à quel point les Européens du Centre ainsi que ceux de l'Est, autres que les Russes eux-mêmes, ont la phobie de l'armée russe.

Le Document prévoyait également le fonctionnement à Vienne à partir du 22 septembre 1992 d'un Forum de la C.S.C.E. pour la coopération en matière de sécurité, ayant comme premier objectif de : *"réduire ou maintenir les niveaux des forces armées à un minimum correspondant aux besoins légitimes, communs ou individuels, en matière de sécurité à l'intérieur de l'Europe et au-delà. Ces nouvelles mesures pourront comporter des réductions et des limitations des forces armées conventionnelles et, s'il y a lieu, comprendre des mesures à caractère régional."*

A nos yeux, pour atteindre un tel objectif il faut une armée de la C.S.C.E. qui, seule, pourrait être bien accueillie par les populations locales.

Désarmement des belligérants

En attendant toutefois la constitution de forces armées ou de polices de la C.S.C.E., les troupes non seulement les plus efficaces mais également les mieux accueillies par les populations, seraient à ce jour vraisemblablement les troupes de l'OTAN. Les troupes de l'ONU par contre, ont perdu le peu de prestige qu'elles pouvaient avoir, à la suite des semi-échecs militaires ou politiques enregistrés lors de plusieurs de leurs interventions précédentes, y compris la guerre du Golfe. Une intervention militaire de l'ONU est d'ailleurs si difficile à décider, qu'elle ne constitue même plus une menace pour dissuader ceux qui Europe du Centre et de l'Est, jouent la carte du chauvinisme afin d'acquiescer ou de conserver le pouvoir.

La réticence des pays occidentaux à engager leurs troupes pour arrêter les conflits locaux en Europe du Centre et de l'Est n'a fait qu'encourager les partisans de la violence, propageant la haine entre des peuples qui doivent de toute manière continuer à vivre ensemble..

Cette réticence est due en grande partie à la crainte que toute intervention militaire risque de s'enliser dans une guerre sans fin. La crainte est particulièrement forte lorsqu'il s'agit de l'ex-Yougoslavie, ou pendant la dernière guerre mondiale, les troupes allemandes se sont heurtées à une guérilla dont elles ne sont jamais venu à bout.

L'exemple du passé ne nous paraît toutefois pas concluant. Entre 1941 et 1944, le peuple serbe défendait son territoire contre une armée étrangère qui l'avait occupé. Actuellement aussi bien les bombardements des villes par l'artillerie, que les assassinats de la population civile par des tireurs embusqués et même le nettoyage ethnique commencé par les milices croates et poursuivi par les milices serbes, ne sont guère le fait des deux peuples mais bien d'une minorité dans chaque camp.

Une intervention militaire de l'OTAN a toutes les chances d'être bien accueillie aussi bien par la grande majorité des Croates que par celle des Serbes ou des Musulmans.

En attendant l'existence d'une armée de la C.S.C.E., ces troupes pourraient non seulement désarmer les différents camps mais elle permettraient aux oppositions démocratiques d'avoir accès aux radios et surtout à la télévision qui à ce jour est encore le monopole du pouvoir. Grâce à ce monopole, l'ex-nomenklature a gagné les élections aussi bien à Belgrade qu'à Zagreb, en jouant sur la peur, l'ignorance et les ressentiments de l'opinion publique. Au service de la démocratie, les radios et les télévisions de ces deux villes pourraient aider à faire évoluer rapidement l'opinion publique dans le sens de la tolérance, indispensable à une future Europe.

ROUMANIE: suite de la Page I La mafia

Les principales importations roumaines effectuées par les ex-entreprises d'Etat privatisées ou de nouvelles entreprises privées constituées à cet effet, n'ont pas cessé de donner lieu à des scandales dont la presse, y compris gouvernementale fait ses principaux titres.

Après le blé avarié, il y a eu des importations de sucre en provenance de Chine trouvé également avarié, suite à une période de plusieurs mois de stockage et pénurie, pour faire monter les prix à la veille des fêtes de Noël 1992.

Un troisième grand scandale vient d'éclater. Une société nouvellement constituée vient d'importer 300.000 tonnes de pétrole. Financé par un prêt de la Banque Mondiale, le pétrole coûterait 12 U.S.Dollars de plus à la tonne, que le cours normal. Le quotidien gouvernemental Adevarul affirme que l'opération a été autorisée par l'ancien premier Ministre Theodor Stolojan et son Ministre des finances de l'époque et que l'attribution du prêt à la société constituée à cet effet aurait été facilité par le même Stolojan devenu fonctionnaire de la Banque Mondiale chargé des problèmes de la Roumanie.

Les informations publiées par Adevarul sont certainement vraies et indubitablement utiles. Elles le seraient encore plus si elles ne se limitaient aux ex-équipes gouvernementales, dont le quotidien de Bucarest n'avait pas hésité à chanter les louanges lorsqu'elles étaient au pouvoir. Adevarul n'a pas hésité à soutenir Petre Roman pour finir par dévoiler la corruption de son gouvernement et a fait la même chose avec Stolojan. Pour le moment, il épargne l'actuel premier Ministre Vacaroiu et le président Ilescu, mais comme ils ne sont pas éternels, nous ne doutons pas que leur tour